

**Управління культури
Київської обласної державної адміністрації
КЗ КОР «Білоцерківський краєзнавчий музей»**

**LVII
(57)
Краєзнавчі читання**

**імені
о. Петра Лебединцева**

25 листопада 2021 р.

**Біла Церква
2021 р.**

ЗМІСТ

I. Оргкомітет	3
II. Журнал "Читань"	4
III. Матеріали	
<i>Олексій Стародуб.</i> Бишівська парафії Києво-Васильківського римо-католицького деканату.....	5
<i>Євген Чернецький.</i> Менцелі: вінчання Гелени-Анелі (1884)...	11
<i>Олександр Мартиненко, Олена Поліщук.</i> Інституцький вегетаційний будиночок (до 110 річниці створення).....	12
<i>Володимир Перерва.</i> Історична генеза шкільництва у Миронівці XIX – поч. XX ст.	26
<i>Сергій Бурлака.</i> Нескорені (про підпілля ОУН, що діяло в редакції газети «Дзвін волі» та Білоцерківській друкарні під час нацистської окупації міста (1941–1944 рр.).....	33
<i>Олександр Ярмола, Катерина Велика.</i> Рукописний журнал ветеранів партії (короткі спогади) – видання Ради ветеранів партії ветеранів м. Біла Церква (1981 р) – як історичне джерело.....	41

Оргкомітет

Загальна рада:

Людмила Діденко, голова, кандидат історичних наук, заслужений працівник культури України, директор музею
Вікторія Петренко, заступник директора музею з наукової роботи
Євген Чернецький, кандидат історичних наук, завідуючий відділом інформаційно-краєзнавчої роботи Білоцерківської міської ЦБС, старший науковий співробітник БКМ

Видавничий комітет:

Людмила Діденко, редактор
Вікторія Петренко, відповідальний за макет
Євген Чернецький, відповідальний за текст
Світлана Поплавська, комп'ютерна верстка та дизайн

*Олександр Ярмола,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри теоретико-правових
та соціально-гуманітарних дисциплін БНАУ
Катерина Велика,
асистент кафедри іноземних мов БНАУ*

**«Рукописний журнал ветеранів партії (короткі спогади)» –
видання Ради ветеранів партії міста Біла Церква (1981 рік) –
як історичне джерело**

«Рукописний журнал ветеранів партії (короткі спогади)» (далі – «Рукописний журнал») ⁶² є збірником спогадів й ілюстрований фотографіями, які вклеєні на окремих сторінках ⁶³. Спогади оформлені у вигляді машинописного тексту на сторінках формату А4.

Мова оформлення та статей «Рукописного журналу» – російська й українська. Видання має 137 сторінок, які пронумеровані вручну ⁶⁴. Сторінки 33, 35, 37, 40, 42 – відсутні (вирвані). На цих сторінках, ймовірно ⁶⁵, були розміщені фото. ⁶⁶

Сторінки із текстом та сторінки із вклеєними фотографіями зібрані в єдиний книжковий блок й уміщені у тверду обкладинку (виготовлена з щільного картону, який ззовні обклеєний тканиною) червоного кольору. З титульного боку обкладинки напис, зроблений тисненням золотою фольгою: зверху по центру в два рядки – «Білоцерківський міськком Компартії України». Нижче по центру в два рядки великими

⁶² «Рукописний журнал» був укладений Радою ветеранів партії міста Білої Церкви у 1981 році.

⁶³ Див.: Додаток 2. «Перелік фотографій, які розміщені в «Рукописному журналі».

⁶⁴ Сторінки пронумеровані у верхній частині, посередині, кульковою ручкою, чорнила – синього кольору.

⁶⁵ За аналогією із іншими сторінками та виходячи із структури «Рукописного журналу».

⁶⁶ Із «Змісту» видно, що на сторінці 33 було вміщено фото Срібняка, а на відсутніх сторінках – фотографії, які ілюструють його біографію.

літерами – «Рукописний журнал ветеранів партії». Під попереднім написом маленькими літерами в косих дужках – «/короткі спогади/». У нижній частині титульної сторінки по центру – «Рада ветеранів партії», внизу під попереднім написом – «Місто Біла Церква», ще нижче – «1981 рік».

На форзаці напис, який нанесений тисненням золотою фольгою: три рядки, зліва направо: «Партія – ум, честь і совість нашої епохи», нижче: «В.І. Ленін».

Наступна сторінка без нумерації – «Зміст» журналу (рос. – «Оглавление»). Зміст складається з пронумерованого переліку статей із зазначенням початкової сторінки. Заголовок статті складається із прізвища та ініціалів того, кому присвячена стаття⁶⁷.

На першій пронумерованій сторінці розміщена фотографія, під фотографією наклеєна паперова стрічка з написом: «В День 110 річниці В.І. Леніна. Зустріч ветеранів партії з членами бюро міськкому Компартії України»⁶⁸.

У вступному слові (рос. – «Предисловие»), яке розміщено на сторінках 2–10⁶⁹, обґрунтовується необхідність створення цього журналу та загальна історія його виникнення. Зокрема зазначається (тут і далі при перекладі з російської збережена стилістика оригіналу):

«В сучасній художній, науковій, публіцистичній і мемуарній літературі є тисячі робіт...

Однак про долю Білої Церкви... сказано зовсім небагато. Багато сторінок її історії зовсім не висвітлені в літературі.

⁶⁷ Див.: Додаток 1.

⁶⁸ Фотографія зроблена на фоні пам'ятника Леніну, біля Торгових рядів з боку вул. Леся Курбаса (колишня вулиця Клубна, у 1980-х рр. – Карла Маркса). Перед ветеранами й членами бюро на передньому плані – піонери Білої Церкви.

⁶⁹ Сторінки мають свою внутрішню нумерацію (з 1 по 5). Але вони вміщені до загального тексту і перемежуються 4-ма фотографіями, які вклеєні на сторінках загальної ручної нумерації: 3, 5, 7, 9.

LVII (57) Краєзнавчі читання імені о. Петра Лебединцева

Роки йдуть. А разом із ними все далі і далі в минуле уходять колишні героїчні сторінки історії Білої Церкви, її жителів... які було б так важливо знати нашим сучасникам, молоді, тим, хто прийде завтра нам на зміну.

Й ось міський комітет Компартії України звернувся до ветеранів партії, які мешкають в Білій Церкві, з проханням розповісти про свій життєвий шлях.

... Ветерани жваво відгукнулися на прохання міськкому партії.

Міськком допоміг їм у відборі матеріалу, оформленні, виконанні іншої технічної роботи. Так з'явився на світ цей рукописний журнал» [1, с. 4, 6].

Щодо змісту «Рукописного журналу», то автори вступного слова⁷⁰ зазначають:

«В журнал включені 15 документальних і автобіографічних оповідань. Кожне з цих оповідань має цілком самостійне значення, сюжетно закінчене. Разом з тим, всі вони пов'язані між собою...

Кожен новий факт, будь-яка подробиця домальовує, доповнює наші уявлення про славний шлях нашого народу... надає їм більш реальні й конкретні обриси.

... В числі авторів знаходяться і партійні, і радянські працівники, господарські керівники, інженери, педагоги, ветерани збройних сил, представники різних братських національностей» [1, с. 6].

Автори вступного слова роблять цікаве зауваження, яке, на нашу думку, може свідчити, що з цього «Рукописного журналу» (1981 рік) розпочалася серія видань⁷¹:

«За межами журналу залишилися сотні біографій синів і дочок нашої партії, долі яких тисячами ниток пов'язані з історією

⁷⁰ Вступне слово [1, с. 2–10] підписане – «Міська Рада ветеранів Комуністичної партії».

⁷¹ Зокрема відоме таке саме рукописне видання (машинопис, аркуші формату А4 вміщені в тверду обкладинку) за авторством Єфрема Денисовича Яригіна [3] під назвою «Біла Церква за повоєнні роки (1944–1983 рр.)» [2].

нашого міста. І ми впевнені, що це не останній журнал, й у подальшому коло авторів розшириться ще більше» [1, с. 6].

Вступне слово проілюстроване трьома фотографіями, кожна з яких розміщена на окремому аркуші⁷².

У «Рукописному журналі» із сторінки 12 по 134 розміщені автобіографічні, біографічні та інші дані, які ілюструють життєвий шлях конкретних персоналій (їх перелік подано у «Змісті»; додаток 1).

Завершується видання розділом «Заключна частина» [1, с. 136–137], в якому викладається історія створення цього збірника. Далі стоять підписи: голова ради ветеранів партії М. Срібняк, заступник голови О. Кокунін, секретар І. Єрофеєнко та члени ради.

У заключній частині зокрема зазначається: «... намічено роботу по випуску рукописного збірника продовжити до 1983 ювілейного року, вважаючи написаний збірником №1» [1, с. 137].

Також зазначалося, що збірник було надруковано на друкарській машинці в п'яти примірниках, з них по одному екземпляру передано Київському обкому і Білоцерківському міськкому Компартії України, Білоцерківському історико-краєзнавчому музею, бібліотеці міськкому партії й один примірник передано в раду ветеранів партії [1, с. 137].

Використана література:

1. Рукописный журнал ветеранов партии (краткие воспоминания). Белая Церковь: Совет ветеранов партии, 1981. 137 с.
2. Яригин Е.Д. Белая Церковь за послевоенные годы (1944–1983 гг.). Белая Церковь: Городской Совет ветеранов партии, 1984. 27 с.

⁷² Фотографії мають наступні текстові пояснення: 1) «Зібрання ветеранів партії, присвячене ленінському суботнику» (с. 5); 2) «Чергове засідання міської ради ветеранів партії» (с. 5); 3) «Засідання ідеологічної секції ради ветеранів партії» (с. 7).

LVII (57) Краєзнавчі читання імені о. Петра Лебединцева

3. Бондар А. Яригін Єфрем Денисович. Білоцерківський біографічний словник. Матеріали / під заг. ред. Є. Чернецького. Біла Церква: Вид. О. Пшонківський, 2012. С. 47–51.

Додаток 1. Зміст «Рукописного журналу»:

1. Яригін Єфрем Денисович (стор. 11)⁷³
2. Срібняк Микита Лук'янович (стор. 32)
3. Гутніков Федір Іванович (стор. 45)
4. Нестеров Іван Фірсович (стор. 54)
5. Михайлов Петро Григорович (стор. 62)
6. Куліцький Родіон Олександрович (стор. 76)
7. Сагач Георгій Дем'янович (стор. 85)
8. Кокунін Олександр Іванович (стор. 97)
9. Науменко Семен Михайлович (стор. 102)
10. Єгоров Іван Григорович (стор. 115)
11. Глушко Микола Сергійович (стор. 120)
12. Рубін Нісон Іосельович (стор. 124)
13. Рачинський Григорій Олексійович (131)

Додаток 2. Перелік фотографій, які розміщені в «Рукописному журналі»:

- 1(1)⁷⁴. В день 110 річниці В.І. Леніна. Зустріч ветеранів партії з членами бюро міськкому Компартії України⁷⁵.
- 2(3). Зібрання ветеранів партії, присвячене ленінському суботнику.
- 3(5). Чергове засідання міської ради ветеранів партії.
- 4(7). Засідання ідеологічної секції ветеранів партії.
- 5(9). Засідання побутової секції ради ветеранів партії.

⁷³ Початкова сторінка розділу «Рукописного журналу», у якому розміщено автобіографічну, біографічну та іншу інформацію про особу.

⁷⁴ Перша цифра позначає порядковий номер фотографії у «Переліку фотографій»; друга цифра (в дужках) позначає номер сторінки, на якій вклеєно фотографію.

⁷⁵ Текстова частина в «Переліку фотографій» відповідає друкованому тексту на паперовій стрічці, яка наклеєна на нижню частину фотографії.

LVII (57) Красназавчі читання імені о. Петра Лебединцева

- 6(12). Член КПРС з 1928 року – колишній секретар міськкому партії Яригін Єфрем Денисович.
- 7(14). Тов. Яригін диктує зібраний матеріал про досвід роботи міськкому партії у повоєнний період.
- 8(16). Тов. Яригін серед ветеранів міста.
- 9(17). Тов. Яригін відкриває побудований міст через річку Рось.
- 10(20). Засідання міськкому партії.
- 11(22). Кінотеатр ім. Горького.
- 12(25). Колгоспний ринок.
- 13(27). Житловий масив по вул. Леваневського.
- 14(29). Площа Запорожця.
(33, 35, 37, 40, 42)⁷⁶.
- 15(45). Член КПРС з 1920 року – колишній голова міської Ради ветеранів партії Гутніков Федір Іванович.
- 16(47). Бесіда з членом КПРС з 1918 року, учасником охорони В.І. Леніна – В.Є. Васильєвим.
- 17(50). Тов. Гутніков серед ветеранів партії міста.
- 18(54). Член КПРС з 1926 року – Герой Радянського Союзу Нестеров Іван Фірсович.
- 19(59). Тов. Нестеров серед піонерів.
- 20(62). Член КПРС з 1931 року – один із активних учасників відновлення енергетичного господарства міста Михайлов Петро Григорович.
- 21(76). Член КПРС з 1932 р. – голова ідеологічної секції Ради ветеранів партії Куліцький Родіон Олександрович.
- 22(79). Виступ т. Куліцького перед піонерами школи №9.
- 23(85). Член КПРС з 1927 року – генерал-майор Сагач Георгій Дем'янович.
- 24(88). Тов. Сагач серед професорів і викладачів сільгоспінституту.
- 25(7). Член КПРС з 1930 р. – полковник у відставці, заступник голови Ради ветеранів партії Кокунін Олександр Іванович.

⁷⁶ Сторінки з фотографіями вирвані.

LVII (57) Краєзнавчі читання імені о. Петра Лебединцева

- 26(102). Член КПРС з 1930 р. – голова організаційної секції Ради
Науменко Семен Михайлович.
- 27(115). Член КПРС з 1925 року – активний член партійної
комісії міському Єгоров Іван Григорович.
- 28(120). Член КПРС з 1932 року – голова секції міжнародників
Глушко Микола Сергійович.
- 29(124). Член КПРС з 1924 р. Рубін Нісон Іосельович.
- 30(131). Член КПРС з 1930 року Рачинський Григорій
Олексійович.
- 31(135). Відкриття пам'ятника радянським льотчикам.